

HÖG REDUKTIONSPOTENTIAL

Resor och transport

Realiseringen av utsläppsminskningar i upphandlingar påverkas av

- Val av färdstätt i anslutning till upphandlingskategorin för trafik och fordonens utsläpp/lösningar för drivkraft.
- Koldioxidsnåla alternativ inom upphandling samt koldioxidsnåla lösningar och upphandlingsmodeller på marknaden.
- Befintliga kriterier, verktyg och metoder för att bestämma och verifiera koldioxidsnåla lösningar.
- Upphandlarens kompetens samt övriga mål och randvillkor för upphandlingen

Verksamheten på byggarbetsplatser beräknas generera 5 % av den byggda miljöns totala koldioxidavtryck, medan byggandet står för 25 % av de totala utsläppen vid offentlig upphandling. Cirka 25 % av trafikutsläppen genereras till följd av byggarbetsplatser. Den främsta källan till utsläpp är användningen av maskiner och transportutrustning som drivs med fossila bränslen.

Utsläpp från resor och transport

Cirka 11 % av de totala utsläppen från offentlig upphandling orsakas av utsläpp från resor och transporter. Utsläpp från upphandling av rese- och transportutrustning består huvudsakligen av utsläpp från tillverkning och transport av utrustning. Upphandling av transportutrustning står dock för endast 3 % av utsläppen från resor och transporter i offentlig upphandling. De överlägset största utsläppen kommer från upphandling av rese- och transporttjänster, vilket resulterar i 62 % av rese- och transportutsläppen. Utsläppen från upphandling av bränsle och smörjmedel är också betydande och genererar cirka 34 % av de totala utsläppen från resor och transporter.

Verksamheten på byggarbetsplatser beräknas generera 5 % av den byggda miljöns totala koldioxidavtryck, medan byggandet står för 25 % av de totala utsläppen vid offentlig upphandling. Cirka 25 % av trafikutsläppen genereras till följd av byggarbetsplatser. Den främsta källan till utsläpp är användningen av maskiner och transportutrustning som drivs med fossila bränslen.

Exempel på koldioxidsnåla lösningar inom rese- och transporttjänster samt byggarbetsplatser

- Det finns utsläppsnåla alternativ på marknaden, vilket ger direkt tillgång till ren teknik
  - » [Exempel: Helelektriska bussar i Åbo](#)
  - » [Exempel: Helelektriska bussar i Helsingfors regiontrafik \(på finska\)](#)
- Den lägsta utsläppsnivån kan poängsättas i upphandlingen ☑ uppmuntrar operatören till utsläppsnåla lösningar för framdrivning
  - » [Exempel: Helsingfors regiontrafik \(på finska\)](#)
- Användningsförändringar sker över en lång tidsperiod, men dessa kan påverkas till exempel genom att utforma tjänster som är attraktiva (rutter)
- För byggarbetsplatser kan utsläppsfri verksamhet upphandlas
  - » [Green deal-avtal för utsläppsfria byggarbetsplatser](#)
  - » [I Oslo är alla byggarbetsplatser fossilfria \(KlimaOslo, 2019\)](#)
- Lukutorget i Esbo – pilot för utsläppsfritt bygge
- Kungseken i Helsingfors – fossilfri byggarbetsplats som kriterium

Utsläppsminskande åtgärder inom upphandling och deras potential för att minska utsläppen*

Beslut som fattas om upphandling av rese- och transportmedel påverkar utsläppen under användning, så det är förnuftigt att betrakta produktgruppen ur ett livscykelperspektiv. När utsläpp från hela livscykeln för rese- och transportmedel beaktas i upphandlingen kan utsläppen från bränsle och smörjmedel påverkas. Även om utsläppen från bränsle och smörjmedel är betydande så är de svåra att påverka, om de inte redan har beaktats vid inköp av utrustningen.

För upphandlingar av rese- och transporttjänster kan däremot endast utsläpp under användning granskas direkt, eftersom utrustningen inte ingår i upphandlingen. När man granskar utsläpp under användning är det värt att notera att den koldioxidsnåla potentialen också måste ta hänsyn till den effektivitet som uppnås genom drivkraften.

Förändringar i rese- och transportmedel ger snabbare konsekvenser för klimatet. Ett långsammare sätt att påverka klimatet är att öka andelen kollektivtrafik genom att locka privata förare att använda kollektivtrafiken. Upphandling av rena fordon innebär också lagstadgade förpliktelser.

Koldioxidsnål potential under livscykeln för rese- och transportmedel vid jämförelse av fordon med olika drivkraft

- Personbilar 9–76 %
- Bussar 1–75 %
- Lastbilar 24 %

Inverkan av drivkraft hos rese- och transportmedel på bränsleutsläpp i användning

- Förnybar el 100 %
- Fossil el 2–14%
- Biodiesel 80–90 %
- Biogas 68–81 %
- Naturgas 26 %
- LNG 90 %
- LBG 20 %

Användningsförändringar

- Distansarbete, cykling, promenader, tåg, metro, spårvagn 100 %
- Vägtrafikens koldioxidsnåla potential baseras på drivkraften för rese- och transportmedel

Arbetsplatstjänster

- Åtgärder för fossilfri arbetsplats 90 %
- Åtgärder för utsläppsfri arbetsplats 100 %

*) Bedömningen av utsläppsminskningspotentialen baseras på enskilda fallstudier där utsläppsminskningarna, som anges i procent, har uppnåtts för den aktuella åtgärden. Procentsatserna beskriver skillnaden mot den alternativa lösningen som, beroende på fallet, presenteras för de tillämpliga livscykelstadierna. Mängden utsläppsminskningar beror dock på helheten, omständigheterna och utgångsdata, så procent-satserna är endast riktgivande och kan inte direkt generaliseras eller jämföras med varandra. Källa: Siiskonen et al. 2022.

KEINO Kompetenscentrum
för hållbar & innovativ
offentlig upphandling

KEINO är ett konsortium vars olika områden implementeras och utvecklas gemensamt av Motiva Oy, Teknologiska forskningscentralen VTT Oy, innovationsfinansieringsverket Business Finland, Finlands miljöcentral SYKE och Hansel Oy.

www.hankintakeino.fi